

Matilde Isasi-Isasmendi, emagina:

“Umia jaioxotzen ikustia zoragarria da!” (II)

Ermua eta Mallabixan zenbait urtez andrei erditzen laguntzen ibillitxako Ezkerra tabernako alaba honen gogorapenen haritxik, ezagutzen jarraitxuko dogu komadronea zan sasoiko haurdunaldixak, erditziak...

Haurdun geratzeko bedar edo janari berezirik hartzen zanik ez daka entzunda Matildek, baiña kontau doskunez “umia galtzeko kriston disparatiak eitxen zitxuen emakume batzuk, sukaldako txapatik salto ein, eskilaretan behera euren buruak bota... Perejila sartzen zebela be entzunda dakat, baiña ez dakit efektibuak ziran edo ez. Behiobehin umia galtzeko laguntasuna be eskatu zostien, baiña ezin neban, ez nekan ez instrumentalik ez esperientziarik, eta nire lana partuak ziran”.

Nahi ez eta umedun gelditxutako andren sufrikarixua be bizi izandakua da Matilde. Umia aldian izan eta ezkutan pasatzeko eitxen zitxuezen ahaleginak ahaztu barik dakaz. “Nik esaten notsien: tapauko dozu, baiña hau derrigorrez agertuko da. Euren ardura haundiña zan zelan esan gurasuei”. Ama solterak itxuria etxian eta batez be euren amekin eukitzen zebe arazo gehixen,

honek nahi ez onartu egoria, ez jaixo barrixa... Horregaitxik uste dau “gaur egunian graziaz ez jako horrenbesteko garrantzirik emoten, horretan asko aurreratu gara, onerako, batez be emakumiandako”.

Instrumentala eskura

Partua asistitzeko bata zurixa janzen zeban beti eta berakin eruaten zeban baitxa ezinbesteko zekan maletatxo, tresneria guztiakin. Han juaten ziran “suturak eitxeko pintzak, artazixak, orratzak eta harixa episiotomia ein ostian zabalduakua josteko, estetoskopioa umia entzun eta jakiteko gorago edo beharago nun zeuan eta buruz baetorren ala ez, guantiak esplorazio bajinala eitxeko, botikak, jeringillak... Egosi ein bihar izaten genduzan; harixa eta orratzak esterilizauta etortzen zian euren kajatxueta, baiña beste danak sartu lapiko baten eta irakitzen eukitzen genduan. Aillegau etxe bate-



Matilde Isasi-Isasmendi gaztetan.

ra eta haxe izaten zan lehenlengo eskakizuna: lapiko bat irakitzen ipintzia instrumentaltantzako”.

Erditxu ostian plazentiakin zer eitxen zan galdetuta, aitxatzen doskunez “bota eitxen zan: herriko etxietan lohietara eta basarrietan simaur tartian; gaur egunian utilidadia topau jakue eta gauza desberdinetarako erabiltzen da”. Partuan ume batzuen heriotzia bizi izan ze-

ban arren, amarenik bat bez, bere berbetan “zorionez!”. Baiña esturasun banaka batzuk pasautakua bai da, “partua gaiztotu eta andrak ospitxalera eruan bihar. Basarri batetik etarata nago andra bat Trabakuko bidera, ez kotxerik ez ezer, ipiñi manta bat eskillara baten, gaiñian etzun andria eta aurre eta atze lau gizonen artian eskillariari oratuta kamiñura altxau, klinikara eruateko”.



URRETA

burdindenda

* Etxea	* Giltzak
* Tresneria	* Sarrailagintza
* Brikolajea	* Kit altzariak
* Ervillak	

Zeharkalea 8 Tel: 943 17 65 61 ERMUA

Drogeteniturrri, 297 zk.



KRABI

Ileapaindegia
Estetika

Tel: 943 03 17 56

Diputazio, 5

ERMUA

Erditxu osteko lehelengo egunetan ez zan jateko gogo askorik egoten, partuak orduan gogorrak izaten zirala: dilataziñuan orduak, bultza eitxen, lo ein barik, indarge... Azkenian, umia jaixo dala eta deskantsu ederra! Ama einbarrixak daretik eta normal jan bihar dabela-eta, Matildek gogoan daka zer esaten zotsan aitxaginarrebak, Jose Fuldainek, Elantxoben sendagile izandakua eta partuak be asistitzen zitxuanak: "Nik andrei esaten dotsiet saldia hartu deixala gizonak eta eurak oillua jan!".

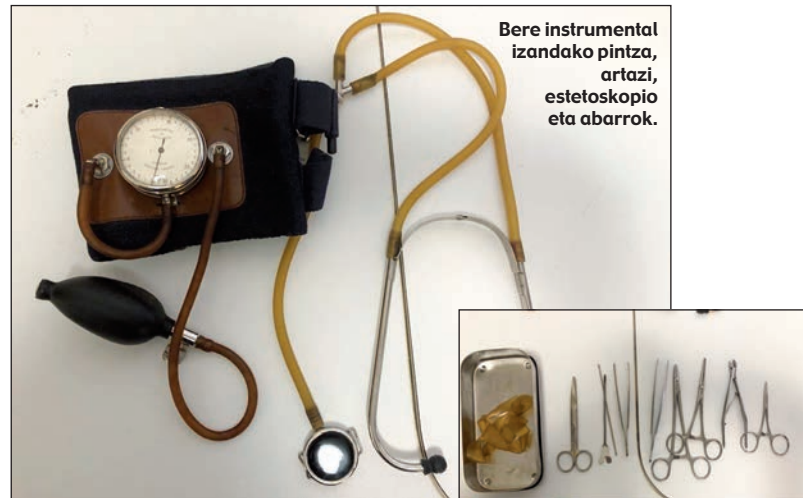
Gero izaten zan titixa hartziana. Matildereren gomutaz "ume batzuk ez zebe nahi izaten hartzerik eta harek izaten ziran arazuak! Gogortuta badago, kosta eitxen jako tira-tzia; gosiakin eta ezin, amorratuta, nahi dau eta hasarre eta ezin...! Umia engaiñau ein bihar titixari oratu deixon. Ene, zertzuk! Ura eta azukre nahiz eztixakin busti titipuntia eta eutsi umiari probau deixon...! Gerora etorri ziran titixa emotia atzerakoia zala, amaren esniak ez zebala balixo ezertarako... eta biberioiak lehelengo egunetik! Oin, ostera, lehengora bueltau gara. Ordu bitik ordu bira emoteko pazientzia haundixa bihar da,

egun guztia umia tititik txintxilzka! Andrak onartuta zeken holan zala eta 'Zer eingo dotsagu?' esanda, aurrera! Gizonak gero ez zebe ezertan laguntzen; nire garaian, umiak amanak ziran eta gizonen ardura bakarra etxera dirua ekartzia zan. Gabaz zein egunez, amana zan umiaren zainketia".

Jaixobarrixan bataiua orduko denporetan "egunian bertan edo gitxira izaten zan eta faldoi luziekin eruaten ziran umiok elizara, puntilla dotoriekin, pintxo-pintxo. Bataiatu barik hildako umiak kanposantuan aparte lurperatzen ziran, Linbora zoiaze-la uste zalako. Eta bidalitako ume guztiak onartzen ziran! Elixia indar haundixa zekan orduan!".

Konflantzazko

Bere lana partuan laguntzia zan arren, andra askok konfiantza haundixa zeken berakin, aholkua eskatzen zotsien eta bere sentimientuetaz berba eitxera be ausartzen ziran, ze "euren gauzatxuetaz inforekin berba eitxekotan amakin eitxen zebe. Gizonakin, oster, ezta okurridu bez! Niri gauza pertsonalak kontatzeko joeria zeken, akaso bazekixelako bixon artian geratuko



Bere instrumental izandako pintza, artazi, estetoskopio eta abarrok.

ziral, handik ez zebela urtengo!".

Apurka-apurka, lagatzen juan jakon etxietan umiak ekartze horri. Klinikiak erosotasuna zekan; ginekologua eta tokologua bertan eta, gauzak gaiztotu ezker, medixuak. Gainera han egun batzuk eitxeko aukera be bazeken, etxera indartuta juan ahal izateko. Matildek be laga ein zotsan partuak asistitziari.

Ez dau sekula ahaztuko Matildek aitxa Manuelek esandakua ezkontzekotan zala eta bere lana ez zebala lagako esan zotsanian: "Ondo begintxantzen jata! Zuk dakazu soziedadiakin zor bat, ze harek euki dauz zurretako ospitalak, maternidadiak, esamiñatzeko unibersidadiak... Horrek zureta-

ko balixokuak izan dia eta zeozelan bueltau ein bihar dotsazuz. Emakumia zara eta irabazten badozu zeuk biharra einda, zeure poltsikuan dirua eukiko dozu eta horrek gauza asko eitxeko balixua emongo dotsu".

Beria dauanik eta ofizioziko ederrena dala erizten dotsa, ze diñuan modura "ez dago munduan gauza zoragarriagorik umia jaixotzen ikustia baino! Txilixoka eta burrukan, eta aah!, beste leku baten topatziak emoten dotsan inpresiñuaz, ustez kale- ra bota dozula eta aah! eta aah! Hori da gauza bat...! Neurri haundi baten, momentu hori bizi izateko aukeriagaitxik uste dot izan nazela matronia".

Estibalitz González

hanigan's
Irish Tavern

Gosari, bazkari eta afariak eramateko prestatzen dugu

Astegunetan 7:00etatik zabalik
Asteburu eta jaiegunetan,
10:00etatik.

Komentukua z/g - 943030527

ITURGINTZA - GASA - BEROKUNTZA

PALACIOS SM

ENPRESA INSTALATZAILE BAIMENDUA
GREMIOEN KUDEAKETA
ENERGIA BERRIZTAGARRIAK

San Pelayo 26, behea · Ermua (Bizkaia)
info@palaciosfontaneria.com / www.palaciosfontaneria.com

660 72 95 03 · 659 75 74 59 · 943 53 92 23

Bitsi-denda Tailer propicia Erloju-denda

Senén
1978

Diseinuak eta kalitateak
bereizten gaituzte

San Pelayo zeharbidea 4 ERMUA (48260) BIZKAIA
www.joyeriasenen.com - joyeriasenen@gmail.com

enolimp
GARBIKETA ZERBITZUAK

Tel: 94 659 01 41 - 618 89 29 60
E-maila: info@enolimp.es
48620 Ermua (Bizkaia)

Atariak - Bulegoak - Lokal komertzialak - Enpresak
Obra amaiera eta erreformak

www.enolimp.es

Horacio Decoración

VI Centenario 10 - Ermua
943 03 15 80
www.dghoraciodecoracion.com

TAPIZERIA - ALTZARIAK - OSAGARRIAK